

PRESSMEDDELANDE

DATUM: 2025-10-16
KONTAKT: Presstjänsten tel. 08-787 02 00

Riksbankens remissvar angående promemorian ”Utveckling av makrotillsynsområdet”

Riksbanken tillstyrker i huvudsak förslagen i promemorian ”Utveckling av makrotillsynsområdet”. Riksbanken ser positivt på förslaget om att banken ska ansvara för att fastställa det kontracykliska buffertvärdet. Riksbanken anser dock att den föreslagna verktygslådan för makrotillsynen skulle behöva kompletteras, eftersom det saknas ett inkomstbaserat instrument. Regeringen bör därför föreslå att ett skuldkvotstak ska införas.

Viktigt samspel mellan Riksbankens likviditetsstödjande åtgärder och kontracykliska buffertvärden

En viktig skillnad mellan det kontracykliska buffertkravet och övriga kapitalbaserade makrotillsynsåtgärder är att det syftar till att beakta cykliska snarare än strukturella systemrisker. I tider av riskuppbyggnad kan det kontracykliska buffertvärdet höjas, och i kontrast till övriga buffertkrav ska det sänkas vid en allvarlig störning. Det har därför mer karaktären av ett krishanteringsverktyg. Buffertens roll i krishanteringen har förstärkts genom Finansinspektionens tillämpning av en positiv neutral nivå. Tillämpningen medför att buffertvärdet ligger över noll även i ett normalläge och att sänkningar av buffertvärdet främst blir aktuella vid mer omfattande störningar.

”Riksbankens likviditetsstödjande åtgärder i kris har ett liknande syfte som det kontracykliska buffertkravet. Det är därför en fördel om samma myndighet beslutar om åtgärderna. Dessutom ger Riksbankens breda analyskapacitet – innefattande såväl den makroekonomiska analysen som analysen av systemrisker – goda förutsättningar för att bedöma när förändringar av buffertnivån är motiverade”, säger riksbankschef Erik Thedéen

Ett skuldkvotstak bör ingå i makrotillsynens verktygslåda

Riksbanken tillstyrker förslagen att behålla det första amorteringskravet och bolånetaket. Dessutom tillstyrker Riksbanken förslaget om ett höjt bolånetak, även om fördelarna är osäkra och åtgärden också medför risker. I den föreslagna verktygslådan saknas dock ett inkomstbaserat instrument. Riksbanken anser därför att regeringen borde föreslå att ett skuldkvotstak ska införas – i linje med vad som föreslogs i betänkandet *Reglering av hushållens skulder*.

”Historiskt finns flera exempel på självförstärkande spiraler mellan bostadspriser och skulder, med negativa konsekvenser för den finansiella stabiliteten. Ett inkomstbaserat instrument skulle utgöra en effektiv broms mot en sådan utveckling, eftersom inkomster typiskt sett utvecklas mer stabilt än bostadspriser”, säger Thedéen.

Viktigt att myndigheterna har tillgång till data

Låntagarbaserade åtgärder såsom amorteringskrav och bolånetak föreslås regleras i en ny lag. En sådan ordning kan skapa ökad tydlighet och förutsägbarhet samt stärka den demokratiska legitimiteten. Samtidigt kan en reglering i lag medföra utmaningar, eftersom kostnaderna med makrotillsynsåtgärder ofta är synliga och omedelbara, medan de långsiktiga fördelarna är svårare att observera. Det finns därför en risk att åtgärder som är nödvändiga ur ett stabilitetsperspektiv fördröjs, uteblir eller luckras upp av politiska skäl.

För att motverka denna risk är det avgörande att de stabilitetsvårdande myndigheterna har goda möjligheter att uppmärksamma regering och riksdag på risker för den finansiella stabiliteten. Finansinspektionen bedriver idag ett omfattande arbete med datainsamling, bland annat genom sin fördjupade analys av bolån. Riksbanken vill understryka vikten av att myndigheterna ges förutsättningar att, inom ramen för sina uppdrag, samla in och analysera relevanta data – inte minst om hushållen.